

УДК 341.23 (477+71)

Українсько-канадські відносини: сучасний стан та перспективи розвитку

Н.Є. КОНОН, А.В. СКРЕБНЄВА

Дніпропетровський національний університет імені Олеся Гончара, м. Дніпропетровськ,
Україна, E-mail: nataly8-88@mail.ru**Авторське резюме**

Відносини України та Канади мають давню історію і охоплюють великий спектр сфер. Особливість українсько-канадського співробітництва обумовлена наявністю 1,2-мільйонної української діаспори, яка, представляючи собою неекономічну групу тиску, активно включена в процес формування українсько-канадських відносин.

Канада на сьогодні є для нашої держави основним партнером та підтримкою на міжнародній арені. Про це свідчить активна позиція Канади на міжнародній арені в українській кризі. Після незаконної анексії Криму Росією і початку конфлікту на Донбасі Канада послідовно підтримує Україну як у рамках міжнародних організацій (ООН, ОБСЄ, НАТО, «Велика сімка»), так і на двосторонньому рівні. Крім того, Канада запровадила економічні та політичні санкції проти низки російських осіб та компаній, а також представників т.зв. «ДНР» та «ЛНР» і лідерів сепаратистів.

Відносини з Канадою є перспективним напрямком для зовнішньополітичної стратегії України. Канада підтримує нашу державу та сприяє її розвитку, а також допомагає в подоланні української кризи. Питання України в Канаді завжди стоятиме на порядку денному, і, враховуючи останні вибори, можна говорити, що позиція Канади на міжнародній арені завжди буде на користь Україні, а підтримка Канади буде тільки посилюватись.

Ключові слова: Канада, Україна, співробітництво, міжнародна арена, зовнішньополітична стратегія, українська криза.

Ukrainian-Canadian relations: present situation and prospects

N.EU. KONON, A.V. SKREBNEYEVA

The Oles Honchar Dnepropetrovsk national university, Dnepropetrovsk, Ukraine
E-mail: nataly8-88@mail.ru**Abstract**

Relations between Ukraine and Canada have a long history and cover a large range of areas. The peculiarity of Ukrainian-Canadian cooperation due to the presence of 1.2 million Ukrainian diaspora, representing a non-economic pressure groups actively involved in the formation of the Ukrainian-Canadian relations.

Canada today is our main partner and state support in the international arena. This is evidenced by the active position of Canada on the international stage in the Ukrainian crisis. After the illegal annexation of Crimea by Russia and the conflict in Donbas Canada has consistently supported Ukraine within the framework of international organizations (UN, OSCE, NATO, G7) and at the bilateral level. In addition, Canada has implemented economic and political sanctions against a number of Russian individuals and companies as well as representatives of the so-called «DNR» and «LNR» and separatist leaders.

Relations with Canada is a promising destination for foreign policy strategy of Ukraine. Canada supports our country and contribute to its development, and helps to overcome the Ukrainian crisis. The question of Ukraine in Canada is always on the agenda, and, given the recent elections, we can say that Canada's position on the international scene will always be on the user ID Ukraine and Canada support will only increase.

Keywords: Canada, Ukraine, cooperation, international arena, foreign policy, ukrainian crisis.

Постановка проблеми. З часів незалежності України двосторонні відносини з Канадою є одним з пріоритетних напрямків зовнішньої політики нашої держави. 2 грудня 1991 р. Канада перша із західних держав визнала незалежність України. 27 січня 1992 р. між Україною та Канадою були встановлені повноцінні двосторонні відносини. Декларація «Про особливе партнерство», підписана у 1994 р. і поновлена у 2001 р. та у 2008 р., засвідчила підтримку Канадою всебічного розвитку України та важливість двосторонньої співпраці країн для забезпечення стабільності та процвітання у світі.

Починаючи з 1991 р., уряд Канади надавав підтримку зусиллям України з розбудови демократичного суспільства та ринкової економіки,

вирішення соціальних та екологічних проблем, а також поглиблення існуючих політичних та економічних зв'язків між двома державами. Канада послідовно надавала нашій державі політичну та технічну підтримку у приєднанні України до СОТ. Канада стала однією з країн, які підписали з Україною двосторонній протокол щодо доступу до ринків товарів та послуг (20 лютого 2002 р.). Канада надавала допомогу для вирішення певних соціальних і екологічних проблем, демонтажу ядерної зброї та підтримки ядерної безпеки в Україні. Оттава також взяла на себе зобов'язання підтримувати Україну в МВФ та Організації Економічного Співробітництва, а також допомогти їй приєднатись до ГАТТ. Україна та Канада виступили

© Н.Є. Конон, А.В. Скребнева, 2016

за розвиток економічних відносин, які ґрунтуються на засадах рівності, недискримінації та взаємної вигоди. Це створювало певні передумови для подолання Україною бар'єрів економічного протекціонізму та дискримінаційних правових норм, запроваджених країнами Заходу ще в часи «холодної війни» для можливих країн-конкурентів, й дозволило розпочати складний процес входження в світову ринкову економічну систему.

Під час загострення кримської проблеми МЗС Канади 7 червня 1994 р. розповсюдило текст листа міністра закордонних справ Канади Андре Уеллета міністрові закордонних справ України. Від імені уряду Канади висловлювалася підтримка незалежності України, її суверенітету і територіальної цілісності. Уряд Канади, наголошувалося в листі, неодноразово підкреслював свою прихильність до України: «...стабільна і безпечна Україна є суттєвою складовою частиною Європейської стабільності і ключовим фактором світової безпеки». Активна позиція Оттави стосовно кримського питання змусила Росію запевнити її, що ця справа є виключною прерогативою України. Канада надала технічну і фінансову допомогу уряду України в програмі запровадження національної грошової одиниці – гривні. Сьогодні Канада надає всебічну підтримку в українській кризі та підтримує територіальну цілісність нашої держави. З урахуванням вищезазначеного, доцільним представляється аналіз стану та перспективи розвитку українсько-канадських відносин.

Аналіз досліджень і публікацій. Проблемі становлення та розвитку українсько-канадських двосторонніх відносин приділяють значну увагу вітчизняні та зарубіжні вчені. У роботах вітчизняних фахівців з питань зовнішньої політики України, зокрема М. Дойчик [4], Е. Баран [2], визначено коло зовнішньоекономічних пріоритетів України та головні напрямки співробітництва України і Канади. Питання, присвячені окремим аспектам і напрямкам зовнішньої політики України знайшли відображення у наукових роботах С. Аппатов [1], В.В. Козик [9] та інших.

Мета дослідження полягає в аналізі стану та перспектив розвитку українсько-канадського двостороннього співробітництва у 1991-2015 рр. Верхня межа обумовлена створенням незалежної Української держави та встановленням дипломатичних відносин з Канадою.

Виклад основного матеріалу. Двосторонні відносини України та Канади мають давню історію та охоплюють великий спектр сфер. Особливості українсько-канадського співробітництва обумовлені наявністю 1,2-мільйонної української діаспори в Канаді, що має надзвичайно розвинену систему громадських та культурних організацій, наукових та дослідницьких установ, музеїв, художніх колективів, мистецьких об'єднань. Це сприяє прямим міжосо-

бистісним контактам між громадянами наших країн, а також безпосереднє співробітництво між такими організаціями в Канаді та подібними установами в Україні. Протягом десятиліть українці в Канаді накопичували значний духовно-культурний потенціал, створювались численні наукові, літературні, художні цінності, там працювали і працюють багато видатних українських вчених, письменників, художників [4, с. 11].

Так, до середини ХХ ст. саме Вінніпег став центром культурного життя української діаспори в Канаді. Згодом Торонто і Едмонтон продовжили духовно-культурний і просвітницький запал українства на території Північної Америки. Ці міста проявили себе як потужні осередки українських культурних організацій та видавничих сфер. Зокрема, газетно-видавнича справа у провінції Альберта базувалася на журналах «Нова громада», «Українські вісті»; у м. Торонто статті українською мовою можна прочитати у виданнях «Гомін України», «Новий шлях» та ін. Канадці українського походження ніколи не поривали зв'язків із землею своїх предків, маючи в цьому невичерпне джерело натхнення і сили для етнічного самовизначення. Опубліковані документи свідчать про значну допомогу, яку вони надавали своїй історичній батьківщині вже у другій половині ХХ ст., збираючи кошти, жертвуючи власні скромні заощадження на придбання медикаментів, медичного обладнання і устаткування, яких так потребувала повоєнна Україна [1, с. 16].

Українська діаспора, представляючи собою нееконімічну групу тиску, активно включена в процес формування українсько-канадських відносин. Українські канадці стають ініціаторами та безпосередніми дійовими особами як виконавці, керівники, експерти і консультанти численних проектів і програм двостороннього співробітництва. Українська діаспора, в свою чергу, зіграла значну роль у формуванні іміджу незалежної України в Канаді, в популяризації української внутрішньої та зовнішньої політики, що сприяло формуванню дружніх взаємовигідних відносин між двома країнами.

Важливо також відмітити і останні парламентські вибори в Канаді 2015 р. Економічна криза в Україні та конфлікт на Донбасі стали однією з ключових зовнішньополітичних тем під час нинішньої виборчої кампанії в Канаді. Три найвпливовіші канадські партії – Консервативна, Ліберальна і Нова демократична – висловили підтримку Україні і наміри не тільки продовжити, але і посилити її. За результатами виборів перемогла Ліберальна партія, внаслідок чого уряд країни очолює її лідер – Джастін Трюдо. Він сформував зовсім новий склад нового Кабінету міністрів Канади, до якого увійшли дві українки Христя Фрилянд і Марієн Міхичук, які стали міністрами міжнародної торгівлі й праці та зайнятості. Це засвідчило особливий

стан відносин, а також можливості до ще більшого поглиблення відносин в різних сферах двостороннього співробітництва. Джастін Трюдо висловив свою всеосяжну підтримку Україні та пообіцяв не тільки не змінювати позицію Канади до української кризи, а пообіцяв збільшити свою підтримку. Він також відзначив готовність Канади не тільки здійснювати тиск на Москву, але й всіляко допомагати Києву, у тому числі сприяти модернізації Збройних сил України. Варто відзначити також, що Збройні сили України отримали від Канади високотехнологічне обладнання для розмінування, у тому числі три роботизованих системи TALON, п'ятнадцять захисних костюмів EOD9 підвищеного ступеня рухливості, три телескопічних маніпулятори. Також необхідно зазначити, що на сайті партії Джастіна Трюдо регулярно з'являються коментарі з українських проблем і подій, а сам він особисто привітав народ України з Днем Незалежності і похвалив борців за неї, і пообіцяв «щосили активно допомагати відновленню економічних та демократичних інститутів України. Крім того, він закликав світову спільноту і всіх союзників своєї країни посилювати тиск на Москву» [9].

Таким чином, можна зробити висновок, що питання України в Канаді завжди стоятиме на порядку денному. І, враховуючи останні вибори, можна говорити, що позиція Канади на міжнародній арені завжди буде на користь Україні, а підтримка Канади буде тільки посилюватись. Це, перш за все, пов'язано з українською діаспорою в Канаді, яка нараховує близько 1,2 млн. чол., що складає близько 4 % всього населення Канади.

Від початку 2014 р. значно активізувався двосторонній діалог на найвищому та високому рівні: Президент України П.О. Порошенко здійснив офіційний візит до Канади 16-17 вересня 2014 р.; Прем'єр-міністр Канади С. Харпер тричі відвідував Україну (22 березня 2014 р., 7 червня 2014 р. та 6 червня 2015 р.). 14 липня 2015 р. Канаду відвідав Прем'єр-міністр України А. Яценюк. Активно розвиваються контакти на міжвідомчому рівні, у т.ч. між зовнішньополітичними установами двох країн. У парламенті Канади активно функціонує міжпарламентська група дружби «Канада – Україна». У лютому 2015 р. у Верховній Раді України нинішнього скликання було сформовано аналогічну групу дружби з парламентом Канади (голова – народний депутат В. Вовк). Канадський політикум активно підтримує демократичні зміни в Україні після перемоги Революції Гідності, надаючи та сприяючи політично, фінансово і технічно проведенню важливих реформ у нашій державі. Після незаконної анексії Криму Росією і початку конфлікту на Донбасі Канада послідовно підтримує Україну як у рамках міжнародних організацій (ООН, ОБСЄ, НАТО, «Велика сімка»), так і на двосторонньому рівні.

Канадські урядовці неодноразово оприлюднювали заяви, в яких засуджувалася політика РФ проти України та підтверджувалася позиція Канади щодо невизнання нелегальної анексії Криму, підтримки суверенітету та територіальної цілісності України. Крім того, Канада запровадила економічні та політичні санкції проти рядуросійських осіб та компаній, а також представників т.зв. «ДНР» та «ЛНР» і лідерів сепаратистів. Із 29 червня 2015 р. також заборонено здійснювати торговельні та інвестиційні операції з окупованим Кримом.

Канада неодноразово постачала нашій країні гуманітарну допомогу у вигляді медичних аптек, засобів нічного бачення, комплектів військової форми тощо. Канадські інструктори беруть участь у навчанні українських військових. Також Канада надала Україні фінансову допомогу у вигляді 200 млн. дол. США для стабілізації української економіки і 50 млн. дол. США для вирішення гуманітарних проблем, а також 5 млн. дол. США для тренувальної місії нової української поліції. Вона також передала українському уряду пакет технічної допомоги для проведення реформ, який піде, по-перше, на подолання корупції, а по-друге, на створення незалежної судової системи.

Однією зі знакових подій є підписання документа про завершення переговорного процесу щодо створення зони вільної торгівлі між Україною та Канадою. Положення проекту Угоди про вільну торгівлю між Україною та Канадою забезпечують, зокрема, поглиблення торговельного та економічного співробітництва, в тому числі в частині торгівлі промисловими і сільськогосподарськими товарами, захисту інтелектуальної власності, регулювання державних закупівель [7].

Угода про вільну торгівлю між Україною та Канадою закладає правові засади режиму вільної торгівлі між нашою країною та однією з найбільших у світі індустріалізованих демократичних держав – Канадою. Канада входить до складу Великої сімки (G7), Організації економічного співробітництва та розвитку (ОЕСР), є, разом з США та Мексикою, учасницею Північноамериканської угоди про вільну торгівлю (НАФТА). Це перша, після глибокої та всеохоплюючої Угоди про асоціацію з ЄС, угода з країною Північноамериканського континенту, що охоплює ринок такого масштабу. Угода відкриває можливості для українського бізнесу на коротку та довгострокову перспективу, а також дозволить диверсифікувати торговельні потоки з України. Угода дозволить українському бізнесу отримати більші переваги, скориставшись можливостями від безмитного доступу до нового ринку, а з іншої сторони, відкриваються можливості для імпорту сировини та передових технологій, що сприятиме економічному зростанню.

Україна серйозно сприймає потенціал май-

бутньої Угоди і твердо вірить, що вона буде ефективним інструментом для збільшення взаємного товарообороту. Положення Угоди відповідають стандартам СОТ і зобов'язанням сторін в цій міжнародній організації, а також забезпечують поглиблення торговельного та економічного співробітництва в частині торгівлі товарами (промисловими, сільськогосподарськими, рибою та морепродуктами), захисту прав інтелектуальної власності, державних закупівель тощо. З моменту набуття чинності Угода відкриє для українських експортерів 98 % канадського ринку товарів. Ввізні мита на сільськогосподарські товари будуть негайно скасовані (за винятком 108 тарифних ліній, доступ по яких відкриється у рамках квот), а також на всі промислові товари (крім легкових автомобілів із 7-річним перехідним періодом скасування ввізних мит). Для вказаних 108 тарифних ліній сільськогосподарських товарів вітчизняні експортери матимуть можливість постачати товари за нульовою ставкою ввізного мита в рамках глобальних квот Канади.

Україні вдалося відстояти асиметричну порівняно з Канадою, лібералізацію доступу до свого ринку у чутливих галузях. Так, з моменту набрання чинності Угодою Україна негайно скасує тарифи для близько 80 % товарів імпорту з Канади, в той же час для деяких сільськогосподарських та промислових товарів застосуватимуться перехідні періоди у 3, 5, 7 років для зниження тарифів. Проте для найбільш чутливих сільськогосподарських товарів було встановлено квоти на імпорт, тоді як цукор було виключено з дії Угоди.

Такі умови дадуть можливість українським підприємствам пристосуватись до нових умов безмитної торгівлі. Серед основних українських продуктів, які отримують переваги від безмитного доступу на ринок Канади в короткостроковій перспективі: соняшникова олія, цукор, кондитерські вироби та шоколад, алкогольні напої та пиво, соки. Щодо промислових товарів – це одяг, кераміка, металургія та хімія. Також Угода сприятиме розвитку кооперації в сфері авіабудування.

У довгостроковій перспективі передбачається збільшення постачання високотехнологічного обладнання та промислових товарів з високою доданою вартістю. Угода також передбачає надання Україні технічної допомоги для покращення доступу українських товарів на ринок Канади та допомогу для розвитку аграрного комплексу. В сучасних умовах угоди про вільну торгівлю дозволяють усунути митні тарифи на товари та нівелювати застосування заходів, які можуть обмежувати торгівлю чи іншим чином спричинити зростання витрат бізнесу [6]. Цей документ позитивно вплине на розвиток та стабілізацію нашої економіки, бо саме через тарифні мита зовнішньоторговельний товарообіг між Україною та Канадою був не досить ви-

сокий. Саме цей документ сприятиме виходу України на ринки всього Американського регіону. Це, в свою чергу, підвищить можливості України розвивати активні відносини з сучасними центрами сили, включаючи США і Бразилію.

Якщо ж говорити про основні напрямки співробітництва України та Канади, то, перш за все, треба відмітити співробітництво у сфері освіти. Прикладом цього виступають безліч освітніх програм та достатньо широка нормативно-правова база. Канадський уряд сприяв розвитку освіти України через проведення безлічі семінарів і тренінгів для викладачів освітніх закладів, фінансування та допомогу у формуванні навчально-методичних матеріалів, а також через запровадження обмінів для студентів, учнів та викладачів освітніх закладів. Це все позитивно вплинуло на розвиток освіти в Україні та зміцнило зв'язок між Україною та канадцами українського походження.

Перспективним напрямком є, перш за все, співробітництво у сфері теле- та кіновиробництва. Співробітництво у цій сфері може призвести, перш за все, до популяризації українського продукту закордоном, яке приведе до збільшення доходів. Бо саме сфера кіно зараз є однією з найбільш прибуткових сфер, які зможуть створити нові робочі місця та приведуть до зменшення безробіття в нашій країні, збільшення казни за рахунок податків [11].

Другим основним напрямком двостороннього співробітництва України та Канади є співробітництво в економічній сфері. Зв'язки у сфері економіки є основою в усьому спектрі двосторонніх відносин, тому що економічна привабливість держави – це найсильніший козир у її зовнішній політиці.

Слід зазначити, що протягом ХХІ ст. спостерігається позитивна динаміка двостороннього товарообігу. Якщо в 1994 р. двосторонній товарообіг становив 51 млн. дол., то в 2015 р. загальний обсяг взаємної торгівлі товарами між Україною та Канадою склав 300,5 млн. дол. В 1994 р. були встановлені повноцінні торговельно-економічні відносини, що говорить про позитивну динаміку відносин, але певним бар'єром у реалізації повного потенціалу торговельно-економічних відносин є високі мита і митні тарифи для третіх країн в рамках НАФТА, членом якої є Канада. Саме тому з 2009 р. українська і канадська сторони вели переговори про укладення двосторонньої зони вільної торгівлі (ЗВТ), яка б стала ланкою в обхід НАФТА і 14 липня 2015 р. в Оттаві цей процес завершився підписанням документа про завершення переговорного процесу щодо створення зони вільної торгівлі між Україною та Канадою [2, с. 34].

Торговельно-економічна сфера економіки займає велику частку у відносинах з Канадою, про це свідчить нормативно-правова база, яка налічує понад три десятка принципово важли-

вих документів. Особливе місце займає сфера інвестицій. За допомогою канадських інвестицій відбувається зміцнення і розширення економіки України. Можна також відмітити, що основною сферою інвестицій є промисловість України. Канадські компанії розширюють свою діяльність в Україні та зміцнюють свої позиції, але існують і досить вагомні недоліки, які не дають у повному обсязі здійснювати інвестиційну діяльність компаніям Канади. Перш за все, це недосконалість української законодавчої бази, а також спроби рейдерських захоплень, які негативно впливають на інвестиційний імідж України. І все ж Канада першою серед західних країн ще у 1992 р. відкрила кредитну лінію Україні.

Також можна відмітити позитивну динаміку росту інвестицій, пов'язану з європейським вибором України. Особливе значення має також регіональне співробітництво на рівні провінцій Канади та відповідних областей України, до якого сторони виявляють взаємний інтерес. Українсько-канадські економічні відносини зазнали великих змін з моменту їх започаткування, на даному етапі вони переживають трансформацію, яка позитивно вплине на розвиток України як повноцінного члена міжнародної спільноти [10].

Висновки. Таким чином, сучасний етап відносин між Україною та Канадою є найбільш важливим, оскільки саме сьогодні наша держава переживає найбільш тяжкі часи і саме Канада надає нам найбільшу та всебічну підтримку у збереженні нашої територіальної цілісності та суверенності. Канада активно підтримує демократичні зміни в Україні після перемоги Революції Гідності, надаючи та сприяючи політично, фінансово і технічно проведенню важливих реформ у нашій державі.

Двосторонні відносини України та Канади мають давню історію та охоплюють великий спектр сфер. Особливість українсько-канадського співробітництва обумовлена наявністю 1,2 мільйонної української діаспори, яка, представляючи собою неекономічну групу тиску, активно включена в процес формування українсько-канадських відносин. Українські канадці стають ініціаторами та безпосередніми дійовими особами як виконавці, керівники, експерти і консультанти численних проектів і програм двостороннього співробітництва. Українська діаспора, в свою чергу, зіграла значну роль в формуванні іміджу незалежної України в Кана-

ді, в популяризації української внутрішньої та зовнішньої політики, що сприяло формуванню дружніх взаємовигідних відносин між двома країнами.

До основних сфер співробітництва відносяться співробітництво в сфері освіти та співробітництво в сфері економіки. Про це свідчить наявність досить великої кількості міжнародно-правових актів. Канадський уряд сприяв розвитку освіти України через проведення безлічі семінарів і тренінгів для викладачів освітніх закладів, фінансування та допомогу у формуванні навчально-методичних матеріалів, а також через запровадження обмінів для студентів, учнів та викладачів освітніх закладів. Це все позитивно вплинуло на розвиток освіти в Україні та зміцнило зв'язок між Україною і канадцами українського походження.

Канада на сьогодні є для нашої держави основним партнером та підтримкою на міжнародній арені. Про це свідчить активна позиція Канади на міжнародній арені в українській кризі. Отже, відносини з Канадою є перспективним напрямком для зовнішньополітичної стратегії України. Канада підтримує нашу державу та сприяє її розвитку, а також допомагає в подоланні української кризи. Питання України в Канаді завжди стоятиме на порядку денному, і, враховуючи останні вибори, можна говорити, що позиція Канади на міжнародній арені завжди буде на користь Україні, а підтримка Канади буде тільки посилюватись.

Враховуючи завершення процесу створення зони вільної торгівлі між Україною та Канадою, можна говорити, що традиційний торговельно-економічний і гуманітарний партнер в перспективі може стати «вікном» в країни Північної і Латинської Америки. Це, в свою чергу, підвищить можливості України розвивати активні відносини з сучасними центрами сили, включаючи США і Бразилію. Україна зможе не тільки інтенсифікувати торговельно-економічне співробітництво і збільшити обсяги американських інвестицій в своїй економіці, а й активізувати співпрацю в таких пріоритетних галузях, як енергетика. Залучення американських інвестицій дасть можливість розробляти нафтогазоносний шельф Чорного та Азовського морів і сланцевого газу в Україні. Також в США Україна вбачає джерело диверсифікації імпорту радіоактивного палива для вітчизняних АЕС, щоб знизити залежність від РФ.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ:

1. Аппатов С. Океан – не перепона. Формування україно-канадських відносин і роль у цьому української діаспори [Текст] / С. Аппатов, Н. Горбатюк // Політика і час. – 1998. – № 10. – С. 16-20.
2. Баран Е. Канадське співробітництво з Україною. Зовнішня торгівля [Текст] / Е. Баран // Зовнішня торгівля. – 1999. – № 1-2. – С. 31-35.
3. Договірні-правова база українсько-канадських відносин [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://ukrexport.gov.ua/ukr/ugodi_z_ukrain/?country=can.
4. Дойчик М. Стосунки України та Канади в 1991-1996 рр.: патронат чи співробітництво [Текст] / М. Дойчик // Нова політика. – 1998. – № 4. – С. 9-13.

5. Дорожня карта українсько-канадських відносин [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://canada.mfa.gov.ua/ua/ukraine%D1%81%D0%B0/legal-acts>.
6. Інформаційно-аналітична довідка щодо укладання Угоди про вільну торгівлю між Україною та Канадою [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.me.gov.ua/control/uk/publish/article?art_id=188053&cat_id=170824.
7. Канада надала Україні кредит на 200 млн. канадських доларів [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://economics.unian.ua/finance/991197-kanada-nadala-ukrajini-kredit-na-200-mln-kanadskih-dolariv.html>.
8. Козик В.В. Міжнародні економічні відносини [Текст] / В. Козик. – К.: Знання, 2006. – С. 295-304.
9. Культурно-гуманітарне співробітництво між Україною та Канадою [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://canada.mfa.gov.ua/ua/ukraine-%D1%81%D0%B0/culture>.
10. Прямі іноземні інвестиції з Канади в Україну [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.ukrexport.gov.ua/ukr/analiz_inv_spivirobnictva/can/4147.html.
11. Canada-Ukraine relations [Electronic resource]. – Access mode: http://www.ucc.ca/Section_3/.
12. Ukraine-Canada Agreements // Ukraine-Canada Relations. Chronology, Agreements, Statistics and Other Information [Electronic resource]. – Access mode: <http://www.infoukes.com/ukremb/agreem.shtml>.

Стаття надійшла до редакції 25.01.2016

REFERENCES:

1. Appatov, S., 1998. Okean – ne perepona. Formuvannia ukraino-kanadskykh vidnosyn i rol u tsumu ukrainsoi diaspori [Ocean - not an obstacle . Formation of the Ukraine-Canada relations and role in the Ukrainian Diaspora]. Polityka i chas 10, 16-20 (in Ukrainian).
2. Baran, E., 1999. Kanadske spivrobitnytstvo z Ukrainoiu. Zovnishnia torhivlia [Canadian cooperation with Ukraine . Foreign trade]. Zovnishnia torhivlia 1-2, 31-35 (in Ukrainian).
3. Dohovirno-pravova baza ukraïnsko-kanadskykh vidnosyn [The legal basis of Ukrainian-Canadian relations]. http://ukrexport.gov.ua/ukr/ugodi_z_ukrain/?country=can (in Ukrainian).
4. Doichyk, M., 1998. Stosunky Ukrainy ta Kanady v 1991-1996 rr.: patronat chy spivrobitnytstvo [Relations between Ukraine and Canada in the 1991-1996: patronage or collaboration]. Nova polityka 4, 9-13 (in Ukrainian).
5. Dorozhnia karta ukraïnsko-kanadskykh vidnosyn [Roadmap of Ukrainian-Canadian relations]. <http://canada.mfa.gov.ua/ua/ukraine%D1%81%D0%B0/legal-acts> (in Ukrainian).
6. Informatsiino-analitychna dovidka shchodo ukladannia Uhody pro vilnu torhivliu mizh Ukrainoiu ta Kanadoiu [Information and analytical materials on the conclusion of the Free Trade Agreement between Canada and Ukraine]. http://www.me.gov.ua/control/uk/publish/article?art_id=188053&cat_id=170824 (in Ukrainian).
7. Kanada nadala Ukraini kredyt na 200 mln. kanadskykh dolariv [Canada has provided Ukraine a loan of 200 million Canadian dollars]. <http://economics.unian.ua/finance/991197-kanada-nadala-ukrajini-kredit-na-200-mln-kanadskih-dolariv.html> (in Ukrainian).
8. Kozyk, V.V., 2006 Mizhnarodni ekonomichni vidnosyny [International Economic Relations]. Znannia, 295-304, Kyiv (in Ukrainian).
9. Kulturno-humanitarne spivrobitnytstvo mizh Ukrainoiu ta Kanadoiu [Cultural and humanitarian cooperation between Ukraine and Canada]. <http://canada.mfa.gov.ua/ua/ukraine-%D1%81%D0%B0/culture> (in Ukrainian).
10. Priami inozemni investysii z Kanady v Ukrainu [Foreign direct investment from Canada to Ukraine]. http://www.ukrexport.gov.ua/ukr/analiz_inv_spivirobnictva/can/4147.html (in Ukrainian).
11. Canada-Ukraine relations. http://www.ucc.ca/Section_3/
12. Ukraine-Canada Agreements // Ukraine-Canada Relations. Chronology, Agreements, Statistics and Other Information. <http://www.infoukes.com/ukremb/agreem.shtml>

Конон Наталія Євгеніївна – кандидат політичних наук, доцент
Дніпропетровський національний університет імені Олеся Гончара
Адреса: 49010, м. Дніпропетровськ, пр. Гагаріна, 72
E-mail: nataly8-88@mail.ru

Скребнева Анастасія Володимирівна – студент
Дніпропетровський національний університет імені Олеся Гончара
Адреса: 49010, м. Дніпропетровськ, пр. Гагаріна, 72

Konon Nataliya Eugeniivna – PhD in political science, associate professor
The Oles Honchar Dnepropetrovsk national university
Address: 72, Gagarin Av., Dnipropetrovsk, 49010, Ukraine
E-mail: nataly8-88@mail.ru

Skrebnyeva Anastasiya Volodymyrivna – student
The Oles Honchar Dnepropetrovsk national university
Address: 72, Gagarin Av., Dnipropetrovsk, 49010, Ukraine